

Sygn. akt IV KS 24/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Danuta Bratkrajc

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 13 grudnia 2018 r.

w sprawie **B. M.**

oskarżonego z art. 209 § 1 k.k.

skargi Prokuratora Rejonowego w L.

na wyrok Sądu Okręgowego w P.

z dnia 10 sierpnia 2018 r., sygn. akt II Ka [...]

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w L.

z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje
Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania
w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2018 r., sygn. akt II Ka [...], uchylił wyrok Sądu Rejonowego w L. z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K [...], i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Skargę od tego wyroku wniósł oskarżyciel publiczny, **zarzucając** naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu wyroku sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy nie zaistniały przesłanki określone w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k., a nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, zaś wskazania Sądu Odwoławczego co do dalszego postępowania ograniczają się do zalecenia dokonania rozważań mających na celu ustalenie, która ustawa będzie względniejsza dla B. M., a następnie stosując ustawę względniejszą na nowo dokonania ustaleń faktycznych w zakresie realizacji przez oskarżonego znamion przestępstwa niealimentacji. Podnosząc ten zarzut, oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest zasadna. Z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie wynika, która z określonych w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. podstaw uchylenia wyroku, zdaniem Sądu Okręgowego w P. miałyby zaistnieć w tej sprawie. Jednak, wobec tego, że skazujący wyrok sądu pierwszej instancji nie był jednym z wymienionych w art. 454 § 1 k.p.k. i nie zachodziła potrzeba (a i możliwość) orzeczenia kary dożywotniego pozbawienia wolności, podstawą wydania wyroku kasatoryjnego nie były reguły *ne peius* określone w art. 454 § 1 i 3 k.p.k. Sąd Okręgowy w P. nie stwierdził także, iżby w sprawie zachodzić miała którakolwiek z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, uzasadniających uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W takim układzie jedyną możliwą podstawą wydania wyroku kasatoryjnego mogła być potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego.

W apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w L. podniesiono trzy grupy zarzutów:

1) naruszenia prawa materialnego (art. 209 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 maja 2017 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 209 § 1a k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2017 r., 2) naruszenia prawa procesowe (art. 170 § 2 i 5 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 4 k.p.k.), 3) rażącej niewspółmierności kary (s. 1 - 2 apelacji obrońcy oskarżonego, k. 199 - 200, t. II akt sprawy). Sąd Okręgowy w P.,

choć nie powołał wprost przepisu art. 436 k.p.k., ograniczył rozpoznanie zwykłego środka odwoławczego jedynie do zarzutów naruszenia prawa materialnego. Stwierdził, że apelacja obrońcy w tym zakresie jest zasadna i skutkowałą uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. W dalszej części pisemnych motywów Sąd ten nie podjął jednak nawet próby wykazania tego, że sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa materialnego (art. 209 k.k.), a jedynie, że Sąd Rejonowy w L. miał obowiązek rozważenia, w kontekście art. 4 § 1 k.k., czy ustawa poprzednio obowiązująca nie była względniejsza dla oskarżonego, czego nie uczynił. Formułując zalecania dla Sądu Rejonowego w L. ponownie rozpoznającego sprawę, Sąd Okręgowy w P. wskazał, że obowiązkiem tego Sądu będzie rozważenie, która ustawa jest względniejsza dla oskarżonego, a następnie - stosując ustawę względniejszą - na nowo dokonanie ustaleń faktycznych w zakresie realizacji przez oskarżonego znamion przestępstwa niealimentacji (tak na s. 4 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

Wobec takiego stanowiska Sądu Okręgowego w P. podnieść należy, że na tym etapie postępowania wydanie wyroku kasatoryjnego nie było możliwe, i to z dwóch istotnych powodów. Po pierwsze, stwierdzony przez ten Sąd brak rozważań sądu pierwszej instancji, na płaszczyźnie art. 209 k.k. w kontekście art. 4 § 1 k.k., czy ustawa obowiązująca poprzednio nie była względniejsza dla oskarżonego, w żadnym wypadku nie przekładała się na możliwość stwierdzenia, że sąd pierwszej instancji dopuścił się naruszenia art. 209 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 31 maja 2017 r., jak i art. 209 § 1a k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w P. nie dokonał bowiem jakiegokolwiek analizy kwestii intertemporalnych w kontekście możliwości i potrzeby zastosowania ustawy poprzednio obowiązującej, poza samą konstatacją, iż taka analiza w niniejszej sprawie była konieczna. Nie mógł więc stwierdzić, że sąd pierwszej instancji, skazując oskarżonego na podstawie ustawy obowiązującej w czasie orzekania, naruszył prawo materialne. Tym samym nie było podstaw do uznania, że zarzut apelacji obrońcy jest trafny. Po drugie, nawet gdyby Sąd Okręgowy w P. dokonał takiej analizy i w jej wyniku stwierdził, że Sąd Rejonowy w L. dopuścił się takiego naruszenia prawa materialnego, to i tak brak byłoby

podstaw, w świetle treści przepisu art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., do wydania wyroku kasatoryjnego. Stwierdzone w takim układzie uchybienie (przy braku występowania okoliczności aktualizujących którąkolwiek z reguł *ne peius* albo stanowiących bezwzględną przyczynę odwoławczą) nie dawałoby podstaw do przeprowadzenia na nowo przewodu przed sądem pierwszej instancji.

Kierując się przedstawionymi względami zaskarżony skargą wyrok kasatoryjny Sądu Okręgowego w P. należało uchylić i sprawę, stosownie do art. 539e § 2 k.p.k., przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Okręgowy w P. ponownie rozpoznając sprawę powinien rozważyć w pierwszej kolejności, czy nie należałoby, przed przystąpieniem do zbadania zarzutu naruszenia prawa materialnego, odnieść się do zarzutów naruszenia prawa procesowego, albowiem analiza zarzutów naruszenia prawa materialnego ma rację bytu jedynie wówczas, gdy nie kwestionuje się ustaleń faktycznych i sposobu procedowania przez sąd pierwszej instancji albo gdy zarzuty dotyczące tych sfer okażą się bezzasadne. Sąd Okręgowy w P. dokonując analizy zarzutów naruszenia prawa materialnego, powinien samodzielnie ocenić, czy ustawa poprzednio obowiązująca była względniejsza dla oskarżonego i - w zależności od takiej wyników analizy - podjąć stosowne merytoryczne rozstrzygnięcie.